

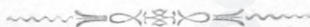
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ.

ΤΑ

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ

1888--89.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

—
1889.

5787
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ.

ΤΑ

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ

1888--89.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

1889.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ.

Α'.
ΕΚΘΕΣΙΣ

Γ. ΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ.

**Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβαστὴ καὶ φιλόμουδος οὐμήγουρις,**

Ἀφικόμενοι εἰς τὸ τέλος καὶ τοῦ σχολικοῦ τούτου ἔτους, ὀγδόου καὶ πεντηκοστοῦ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς γεραρᾶς ταύτης Σχολῆς, προπέμπομεν σήμερον πανηγυρικῶς τοὺς συμπληρώσαντας τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς μαθητάς. Καθὼς δὲ ἡ μήτηρ, ἀποχαιρετίζουσα τὸ ἀνδρωθὲν αὐτῆς τέκνον, μέλλον νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀποδημίαν μακρὰν πρὸς ἀπόκτησιν ἀγαθῶν, ἐορτάζει μὲν τὸ γεγονός, λυπομένη καὶ ἐν ταύτῳ χαίρουσα, πᾶσαν δὲ προσπάθειαν καταβάλλει ὅπως καταστήσῃ τὸ τέκνον αὐτῆς γνωστὸν τοῖς δυναμένοις νὰ γίνωσιν ἀντιλήπτορες αὐτοῦ ἐν τῷ μετέπειτα βίῳ, οὕτω καὶ ἡ

Σχολή, ἡ γαλουχήσασα καὶ ἐκθρέψασα τοὺς ἀποφοιτῶντας μαθητάς, ἐκπέμπουσα αὐτοὺς σήμερον πρὸς εὐρύτερον ἐργασίας ὀρίζοντα, παρουσιάζει μὲν καὶ συνιστᾷ αὐτοὺς τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ καὶ τοῖς πρώτοις ἐν τῇ ἡμετέρα κοινωνίᾳ, στεφανοῖ δὲ αὐτοὺς διὰ τοῦ στεφάνου τῆς ἐπιμελείας καὶ ἐπιδόσεως αὐτῶν εἰς τὰ γράμματα.

Τοιοῦτος ὁ σκοπός, Παναγιώτατε Δέσποτα, τῆς ἐορτῆς ἦν τελεῖ ἡ Σχολὴ σήμερον καὶ ἦν οὐκ ἐπαύσατο τελούσα τακτικῶς εἰς τὸ τέλος ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς συστάσεως αὐτῆς· ἔχει ὅμως καὶ ἄλλον σκοπόν, πλὴν τοῦ ἀνωτέρω ρηθέντος ἡ ἐορτὴ αὕτη, εἶναι δὲ οὗτος ἡ ἐνώπιον τῆς Υ. Θ. Π. καὶ τῶν κηδεμόνων τῆς Σχολῆς ἐκθεσις τῶν κατὰ τὴν Σχολήν, τοῦ δευτέρου δὲ τούτου σκοποῦ τὴν ἐκπλήρωσιν ἀναλαμβάνω μετὰ θάρρους πεποithῶς ἐπὶ τὴν εὐμένειαν καὶ ἐπιείκειαν τοῦ τρισεβάστου μοι ἀκροατηρίου.

Ἐπικαλεσάμενοι τὴν ἄνωθεν ἀντίληψιν ἐπὶ τε διδάσκοντας καὶ διδασκομένους ἠρξάμεθα τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν τῇ 5 Σεπτεμβρίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἰουλίου ἐκδοθέντος ἐτησίου προγράμματος. Ἐνεγράψαμεν δὲ ἐν τῷ μπρόφῳ 159 τροφίμους, ἐξ ὧν 20 εἰς τὴν Η' τάξιν, 22 εἰς τὴν Ζ', 25 δὲ εἰς τὴν ΣΤ', 23 δὲ εἰς τὴν Ε', 28 δὲ εἰς τὴν Δ', 16 εἰς τὴν Γ', 13 δὲ εἰς τὴν Β' καὶ 12 εἰς τὴν Α'. Ἐκ τῶν 90 μαθητῶν, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὰ τέσσαρας ἀνωτέρας τάξεις, 54 ἠκολούθησαν τὰ μαθήματα τοῦ ἐπιστημονικοῦ τμήματος καὶ 36 τὰ μαθήματα τοῦ ἐμπροικοῦ· ἐκ τοῦ ὅλου δὲ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν

115 ἀνενέωσαν τὴν ἐγγραφήν αὐτῶν καὶ 44 ἐνεγράφησαν νεωστὶ· ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, ἐξετασθέντων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γενικοῦ προγράμματος ὑπὸ ἐπιτροπείας ἀποτελουμένης ὑπ' ἐμοῦ καὶ τεσσάρων καθηγητῶν τῆς σχολῆς, 3 μὲν κατετάχθησαν εἰς τὴν Ζ' τάξιν, 5 δὲ εἰς τὴν ΣΤ', 8 δὲ εἰς τὴν Ε', 11 δὲ εἰς τὴν Δ', 7 δὲ εἰς τὴν Γ', 3 δὲ εἰς τὴν Β' καὶ 7 εἰς τὴν Α'. Οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Σχολῆς μέχρι σήμερον μαθητεύσαντες ἐν αὐτῇ ἀνέρχονται κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ἡμῶν εἰς 2,294.

Ἐγένετο δὲ ἡ ἐπὶ κατατάξει ἐξέτασις ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀκριθείᾳ, ὡς ὁμολογοῦσι νῦν καὶ αὐτοὶ οἱ προβαλόντες ἀξιώσεις μαθηταί· ἐπετεύχθη δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο διότι ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκ τῆς καλῆς κατατάξεως τῶν νέων μαθητῶν ἐξαρτᾶται ἡ πρόοδος αὐτῶν, πᾶσαν προσπάθειαν κατεβάλομεν ὅπως ἡ κατάταξις γένηται κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν ἐξετασθέντων. Ἀνεκκλιπτον δὲ θεωρήσαντες τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας, οὐδεμίαν δὲ προσοχὴν δόντες εἰς παρακλίσεις μαθητῶν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ γονέων, ἐλογίσθημεν ἴσως σκληροὶ καὶ ἰσχυρογνώμονες· ἀλλὰ μίπως ὁ ἰατρὸς προτιμᾷ ποτε τῶν σωστικῶν φαρμάκων τὰ γλυκέα;

Τὸ πρόγραμμα τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους συνετάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρὸ τριετίας συνταχθέντος καὶ ἐκδοθέντος γενικοῦ προγράμματος τῆς Σχολῆς. Μικραὶ τινες μόνον μεταβολαὶ ἐγένοντο, τῇ ἐγκρίσει τῆς σεβαστῆς Ἐφορίας, κριθεῖσαι συντελεστικαὶ εἰς

τὸν ὑπὸ τῆς Σχολῆς ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν· εἶναι δὲ αὐταὶ αἱ ἐξῆς :

α') Πρὸς ἐξάσκησιν τῶν μαθητῶν τῶν μικρῶν τάξεων εἰς τὸ διηγεῖσθαι ἐν γλώσσῃ καθαρᾷ δὸς εἰπεῖν δὲ καὶ πρὸς ἀραιώσιν τῶν μαθημάτων εἰσήχθη καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τὸ μάθημα τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας βιογραφικῶς· ἐδιδάχθησαν δ' ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων τῶν μαθητῶν, αἱ βιογραφίαι τῶν γνωστοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

β') Ἡ διδασκαλία τοῦ πρώτου κύκλου τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀρχομένη πρότερον ἀπὸ τῆς Ζωολογίας καὶ λήγουσα εἰς τὴν Ὄρυκτολογίαν, ἀρχεται ἤδη ἀπὸ τῆς Ὄρυκτολογίας καὶ λήγει εἰς τὴν Ζωολογίαν. Ὁ λόγος δὲ τῆς μεταβολῆς ταύτης εἶναι ὁ ἐξῆς :

Διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν ταῖς κατωτέραις μάλιστα τάξεσιν, ἐπιδιώκεται παρ' ἡμῖν ἡ ἐξάσκησις τῶν μαθητῶν εἰς αὐτενέργειαν καὶ εἰς τὸ ὀρθῶς παρατηρεῖν· δι' ὃ ἐθίζονται μὲν οἱ μαθηταὶ τῆς ἡμετέρας Σχολῆς εἰς τὴν περιγραφὴν φυσικῶν ἀντικειμένων εὕρισκομένων ἐν τῇ νήσῳ ἢ ἐν ταῖς πλουσίαις φυσιογραφικαῖς συλλογαῖς τῆς Σχολῆς, ἀσκοῦνται δὲ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν, ποιῶντες οὕτω τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ σοφοῦ αὐτῶν καθηγητοῦ, στοιχειώδη τινὰ ταξινόμησιν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς ἀκριβέστατα· πᾶσα ἄλλη μέθοδος ἄγει εἰς διδασκαλίαν ἄγονον καὶ ἥκιστα ἐπαγωγόν· τοῦτο μαρτυρεῖ μὲν ἡ πείρα τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένων, ἀπέδειξαν δὲ τὰ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐπιτευ-

χθέντα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ ἀξιολογώτατα ἀποτελέσματα.

Ἄλλ' ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ περιγραφὴ τῶν ἐνοργάνων σωματῶν καὶ ἡ ἀνεύρεσις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν, δὲν ἀρκεῖ ἡ παρατήρησις τῶν κατ' ἐπιπολὴν χαρακτήρων, διότι οὗτοι ἀκριβῶς εἶναι οἱ ἐπουσιωδέστεροι, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ παρατήρησις χαρακτῆρων, οἵτινες δὲν προσπίπτουσιν ἀμέσως εἰς τὰ ὄμματα τοῦ παρατηρητοῦ, ἢ τοιαῦτα δὲ παρατήρησις, ἀπαιτοῦσα διάνοιαν ὅπωςδῆποτε ἡσκιμένην, δυσκόλως γίνεται ὑπὸ μαθητῶν μικρῶν τάξεων· τοῦναντίον ἡ περιγραφὴ τῶν ἀνοργάνων σωματῶν εἶναι εὐκολωτέρα, ἢ δὲ ταξινόμησις αὐτῶν οὐχὶ ἀπαραιτήτος. Ἄλλως τε γινώσκουσιν οἱ ὅπως δῆποτε ἀσχολούμενοι εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδόμενα φυσιογραφικὰ συγγράμματα εἶναι συντεταγμένα κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην. Ἄν δὲ ἡμεῖς μέχρι τοῦδε δὲν ἐπράττομεν ὅ,τι ἐπράξαμεν κατὰ τὸ ἥδη λῆξαν σχολικὸν ἔτος, τοῦτο προήρχετο ἐκ τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ ἐλλείψεως καταλλήλων συγγραμμάτων, ἢν ἀνεπλήρωσεν εὐτυχῶς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου ὁ καθηγητῆς τῆς ἡμετέρας Σχολῆς κ. Ράλλης, ἐκδοῦς σπουδαιότατον ὑπὸ τε τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τὴν διδακτικὴν ἔποξιν συγγραμμάτιον.

γ'. Ἐπειδὴ τὸ μάθημα τῆς Ἐμπειρικῆς Ψυχολογίας, διδασκόμενον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πορισμάτων τῆς νεωτέρας ἐμπειρίας εἶναι πολὺ δυσκολώτερον τοῦ μαθήματος τῆς Λογικῆς, τὴν μὲν Ψυχολογίαν, διδασκομένην πρότερον ἐν τῇ Ζ' μετεθέσαμεν εἰς

τὴν Η', τὴν δὲ Λογικὴν διδασκομένην πρότερον ἐν τῷ Η' μεταθέσαμεν εἰς τὴν Ζ'. Ὅστις ἐδίδαξε τὰ μαθήματα ταῦτα ἐννοεῖ εὐκόλως τὸν λόγον τῆς τοιαύτης μεταθέσεως.

δ'. Ἐπειδὴ, διδασκομένης τῆς ρητορικῆς εἰς τὴν Η' τάξιν, ὀλίγος ἔμενε καιρὸς εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῆς πρὸς ἐφαρμογὴν, μετεθέσαμεν τὸ μάθημα τοῦτο εἰς τὴν Ζ', ἀφέντες οὕτω εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Η' ἐν ὁλόκληρον ἔτος πρὸς ἄσκησιν αὐτῶν εἰς σένταξιν καὶ ἀπαγγελίαν ρητορικῶν γυμνασμάτων.

Τοσαῦτα περὶ τούτων. Ἐφήρμοσαν δὲ τὸ πρόγραμμα τοῦτο οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι οἵτινες ἐφήρμοσαν καὶ τὸ τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους· ἐδίδαξαν δὲ πάντες ὡς ἀληθεῖς στρατιῶται τῶν γραμμάτων, μετὰ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς εὐσυνειδησίας, ἅτινα διακρίνουσι τοὺς καθηγητὰς τῆς ἡμετέρας Σχολῆς, παραγαγόντες ἀποτελέσματα ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν λιαν εὐάρεστα. Τοῖς ἀξιότιμοις κ.κ. καθηγηταῖς καὶ διδασκάλοις τῆς Σχολῆς, ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μὲν τῆς Σχολῆς, τὰς βαθυτάτας δὲ ἡμῶν εὐχαριστίας.

Πρὸς διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι, παραιτηθέντος κατὰ ἰούλιον τοῦ καθηγητοῦ αὐτῶν κ. Φιλίππου Παπαδοπούλου, προσεκλήθη τὸν παρελθόντα σεπτέμβριον ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Μιχαὴλ Κλεόβουλος, καθηγητῆς τότε τῆς Θεολογίας ἐν τῇ γείτονι Θεολογικῇ Σχολῇ. Ὁ κ. Κλεόβουλος, δεξάμενος τὴν πρόσκλησιν, ἐδίδαξε μετὰ καρποφορίας μεγίστης τὰ θρησκευτικὰ μνηήματα καθ' ὅλον τὸ πρῶτον ἐξά-

μνον, ἐκλεγείς ὁμως σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς παρητήσατο τὴν ἐν τῇ Σχολῇ θέσιν αὐτοῦ, ἀρχομένου φεβρουαρίου. Ἡ σεβ. Ἐφορία καίτοι ἐγίνωσκε τὴν μεγίστην ζημίαν ἣτις προσεγίνετο τῇ Σχολῇ ἐκ τῆς παραιτήσεως τοιοῦτου καθηγητοῦ, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ἐκφράσῃ μὲν τὴν βαθυτάτην αὐτῆς λύπην ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ παραιτήσει, νὰ δεχθῆ ὁμως αὐτήν.

Ἐδιδάχθησαν δὲ τὰ διάφορα μαθήματα ἐν δυοὶ κύκλοις περιλαβοῦσι πλήρη τὴν ἐγκύκλιον παιδευσιν.

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἐλληνικῶν, πλὴν τῆς συνήθους ἐρμηνείας τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀναγινώσκουσιν οἱ μαθηταὶ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν καθηγητῶν αὐτῶν καθ' ἡμέρας καὶ ὥρας ὀριζόμενας ὑπὸ τοῦ προγράμματος καὶ ἄλλους Ἑλλήνας συγγραφεῖς οἰκειότερους μὲν αὐτοῖς, ἀπλουστέρους δὲ τὴν τε λέξιν καὶ τὸ περιεχόμενον. Ἡ ἀνάγνωσις αὕτη, ἣτις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἐρμηνεία ἐν πολλῷ κειμένῳ, γινομένη ἀντὶ μαθήματος ἐπὶ κειμένου παρεσκευασμένου προηγουμένως ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐπάγει ὡς ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι οἱ ἐκάστοτε ἀποφοιτῶντες ἐκ τῆς Σχολῆς μαθηταὶ ἔχουσιν ἀνεγνωσμένα τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ Ξενοφώντος, ἰκανὸν μέρος τῶν νεκρικῶν διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ, ἰκανοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος, οὐχὶ μικρὸν μέρος τῆς Ἡροδοτείου ἱστορίας καὶ μέγα μέρος τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων. Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων πεζῶν τε καὶ ποιητῶν γινομένη μετὰ λεκτικῶν καὶ πραγματικῶν παρατηρήσεων, μετὰ

γραμματολογικῆς εἰσαγωγῆς εἰς ἕκαστον τῶν ἐρμηνευομένων συγγραφέων καὶ μετὰ παντὸς ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς πλήρη κατανόησιν αὐτοῦ, ἀποφεύγεται ἢ πληθὺς τῶν παρατηρήσεων ἥτις, προκειμένου περὶ διδασκαλίας ἐν Γυμνασίῳ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπώλεια χρόνου, ἐπιδιώκεται δὲ ἐπιμελῶς ἢ χρῆσις τῶν καιριωτάτων καὶ συντομωτάτων σχολίων. Ἐρμηνεύονται δὲ ἐν τῇ Σχολῇ Ξενοφῶν, Λυσίας, Πλάτων, Δημοσθένης, Θουκυδίδης, Ὅμηρος καὶ τραγικοὶ καὶ λυρικοὶ ποιηταί.

Ἐν ἀπάσαις δὲ ταῖς τάξεσιν γίνονται συνθετικαὶ ἀσκῆσεις καὶ θεματογραφίαι. Ἐν δὲ τῇ Η' ἀσκοῦνται οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἀπαγγελίαν ρητορικῶν γυμνασμάτων.

Ἐν δὲ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν ἐπιδιώκεται οὐ μόνον τὸ χρησιμεῦον πρὸς ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ ὀρθῶς συλλογίζεσθαι καὶ εἰς τὸ ὀρθῶς κρίνειν, ἀλλὰ καὶ τὸ χρησιμεῦσον εἰς τὸν μετέπειτα βίον. Διὸ ἀσκοῦνται μὲν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν λύσιν πολλῶν καὶ ποικίλων προβλημάτων ἀπαντώντων καθ' ἑκάστην ἐν τῷ βίῳ, ἐθίζονται δὲ εἰς αὐτενέργειαν καὶ εἰς τὸ ὀρθῶς συλλογίζεσθαι καὶ μὴ ἐπιπολαίως κρίνειν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ διδασκαλία γίνεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὀδηγουμένων ὑπὸ καθηγητοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δίδονται τοῖς μαθηταῖς ἐν ἑκάστῳ μαθήματι πρὸς ἀπόδειξιν θεωρήματα σχετιζόμενα μετὰ τῶν δεδιδαγμένων. Ἐν γένει εἰπεῖν πᾶσα φροντίς καταβάλλεται ὅπως ἀποκτήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὸ ἐν τῷ βίῳ ἐφαρμοστόν, τὸ εἰς περαιτέρω

σπουδᾶς χρησιμεῦσον καὶ τὸ ἀσκοῦν τὴν κρίσιν τῶν μαθητῶν.

Ἡ δὲ διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν βοηθεῖται ὑπὸ πλουσίας συλλογῆς φυσιογραφικῶν πινάκων καὶ γυψίων ἐκμαγείων, ὑπὸ λαμπρᾶς ὀρυκτολογικῆς καὶ παλαιοντολογικῆς συλλογῆς, ὑπὸ συλλογῆς ὀργάνων τῆς πειραματικῆς φυσικῆς καὶ ὑπὸ ἀξιολόγου χημείου. Οὐδεμίᾳ περιγραφῇ γίνεται ἂν μὴ ὑπάρχη ἢ τὸ περιγραφόμενον ἀντικείμενον, ἢ εἰκὼν τοῦ ἀντικειμένου, ἢ ἐκμαγεῖον, τοσοῦτω μεγάλην σημασίαν δίδουσαν ἐνταῦθα εἰς τὴν ἐποπτείαν. Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Βοτανικῆς προσδιορίζουσιν οἱ μαθηταί, τῇ ὀδηγίᾳ τοῦ καθηγητοῦ αὐτῶν, τὰ ἐν τῇ νήσῳ αὐτοφυῆ φυτὰ· ἐν δὲ τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ὀρυκτολογίας προσδιορίζουσι τὰ ὀρυκτὰ διὰ τῆς ξηρᾶς λεγομένης ὁδοῦ τῇ βοηθείᾳ πινάκων. Ἐν δὲ τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Φυσικῆς πειραματικῆς καὶ τῆς Χημείας τὰ πάντα πιστοῦνται διὰ πειράματος· γίνονται δὲ ἐν τῷ χημείῳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ ἀναλύσεις ποιοτικαὶ τε καὶ ποσοτικαὶ σωμάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀπαντώντων.

Ἡ διδασκαλία τῶν ἐμπορικῶν ἐγένετο μετὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης εἰδικῆς ἐμπορικῆς Σχολῆς ἀκριβείας, οἱ μαθηταὶ δὲ τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἠσκήθησαν εἰς τὸ πρακτικὸν γραφεῖον, ἀποτελέσαντες δύο ἐμπορικοὺς οἴκους, ἥτοι ἑτερόρρυθμον ἐταιρίαν ἐν Λονδίῳ καὶ ὁμόρρυθμον ἐταιρίαν ἐν Μασσαλίᾳ. Ἡ ἀλληλογραφία συνετάσσετο ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, τὰ δὲ ἐν χρήσει ἔγγραφα οἶον τὰ τιμολόγια, αἱ φοροτωτικά, τὰ ἀγωγιαστήρια, αἱ συναλλαγματικά καὶ

τὰ γραμμάτια συνετάσσοντο γαλλιστί. Ἐγένοντο δὲ ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς τούτοις οἰκοῖς πανθ' ὅσα γίνονται ἐν πραγματικοῖς, πλὴν τῆς μετρήσεως χρημάτων, οἷον ἀγοραὶ καὶ πωλήσεις ἐμπορευμάτων, ἀγοροπωλησία συμβολιμαίων ἀξιῶν, ἀγορὰ καὶ πώλησις μεταλλικῶν ὑλῶν, χρεωγράφων καὶ λοιπῶν ἀξιῶν τοῦ χρηματιστηρίου. Ἐν γένει εἰπεῖν εἰς τὸ πρακτικὸν γραφεῖον ἐγένετο χάρις τῷ καθηγητῇ κ. Ἰακωβίδῃ ἀρκοῦσα τῶν μαθητῶν προάσκησις.

Ἡ ἡμετέρα Ἐμπορικὴ Σχολὴ προώρισται ἵνα παρασκευάζῃ λογίους ἐμπόρους, δηλ. ἀνδρας ἀνεπτυγμένους μὲν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νῦν καιρῶν, ἱκανῶς δὲ παρεσκευασμένους πρὸς ἐμπορίαν. Ἐπομένως ἔπρεπεν ἢ νὰ εἶναι συνέχεια ἐγκυκλίου τμήματος, ἔχουσα τριετὴ ἢ τοῦλάχιστον διετὴ σειρὰν ἐμπορικῶν μαθημάτων, ἢ νὰ ἔχη ἀναμειγμένα τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα μετὰ τῶν παντὶ λογίῳ ἀναγκασιούτων ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἢ νὰ ἔχη μὲν τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα ἀναμειγμένα μετὰ τῶν ὡς εἴρηται ἐγκυκλίων μαθημάτων, ν' ἀκροῶνται δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτῆς τῶν ἐγκυκλίων τούτων μαθημάτων μετὰ τῶν μαθητῶν συνημμένου Φιλολογικοῦ Γυμνασίου. Ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον σύστημα, καίπερ κάλλιστον, δοκιμασθὲν ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐλλογίμου κ. Κωνσταντίνου Ξανθοπούλου, ἀπεδείχθη δυστυχῶς ἀνεφάρμοστον, διότι οὐδεὶς σχεδὸν τῶν ἀπολυθέντων ἐκ τῆς ἀνωτάτης ἐγκυκλίου τάξεως ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ δύο ἀκόμη ἔτη διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ σπουδῶν. Σχολὴ δὲ κατὰ τὸ δεύτερον σύστημα ὀργανωμένη θὰ εἴχεν

ὀλιγίστους μαθητὰς ὡς ἀποδεικνύει ὁ ἐφετεινὸς καὶ ὁ τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος. Τὸ τρίτον ἄρα σύστημα εἶναι τὸ μόνον πρακτικῶς ἐφαρμοστόν· τούτου δὲ ποιούμεθα χρῆσιν καὶ ἡμεῖς σήμερον. Ἡ ἡμετέρα Σχολὴ ἐκπληροῖ ἤδη δύο ὁμολογημένας ἀνάγκας τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας διότι εἶναι καὶ πληροέστατον Φιλολογικὸν Γυμνάσιον ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ εἰδικὴ ἐμπορικὴ Σχολὴ κατηρτισμένη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προγραμμάτων τῶν κρατίστων τῆς Ἑσπερίας ἐμπορικῶν σχολῶν. Οὕτω δὲ γίνεται ἡ ἀνάμιξις τῶν ἐμπορικῶν μαθημάτων μετὰ τῶν ἐγκυκλίων, ὥστε οὔτε ἡ λειτουργία τοῦ Φιλολογικοῦ Γυμνασίου κωλύεται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι λειτουργίας τῆς Ἐμπορικῆς σχολῆς, οὔτε ἡ ἐν πάσῃ ἀναπτύξει λειτουργία τῆς Ἐμπορικῆς σχολῆς κωλύεται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι λειτουργίας τοῦ Φιλολογικοῦ Γυμνασίου. Ἀμφότερα συνυπάρχουσι χωρὶς τὸ ἐν νὰ κωλύῃ τὸ παράπαν τὴν λειτουργίαν τοῦ ἑτέρου· τούναντίον δὲ τῆς συνυπάρξεως τῶν δύο τμημάτων προκύπτει κέρδος χρόνου καὶ χρήματος· διότι οὔτε ἡ ἡμετέρα Ἐμπορικὴ σχολὴ θὰ ἦτο πληροέστερα ἂν μὴ ὑπῆρχεν ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι Φιλολογικὸν Γυμνάσιον, οὔτε τὸ ἡμέτερον Γυμνάσιον θὰ ἦτο καλλίτερα κατηρτισμένον ἂν μὴ ἦτο συνημμένον μετὰ τῆς Ἐμπορικῆς σχολῆς. Ὅτι δὲ ἀμφότερα δὲν ὑστεροῦσιν ἄλλων ὁμοταγῶν ἀποδείκνυται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ μὲν ἀπόφοιτοι τοῦ ἡμετέρου Γυμνασίου οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ καὶ ἐν Εὐρώπῃ θεωροῦν-

ται ὡς ἄριστα παρεσκευασμένοι πρὸς σπουδὴν ἐπιστήμης, οἱ δὲ ἀπόφοιτοι τῆς Ἐμπορικῆς ἡμῶν σχολῆς λογίζονται σήμερον ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς γραφείοις τῆς βασιλευούσης ὡς πρώτης τάξεως ὑπάλληλοι, πολλοὶ δὲ τούτων διευθύνουσι λίαν ἐπιτυχῶς ἐμπορικὰ γραφεῖα. Τὸ χαρακτηρίζον τοὺς ἀποφοίτους τῆς ἡμετέρας Σχολῆς εἶναι ὅτι οὗτοι ἔχουσι παιδευσιν πρακτικωτέραν καὶ μύρῳσιν ὅσον οἶόν τε σύμμετρον, οὐχὶ μονομερῆ.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων. Συμφώνως δὲ τῷ κανονισμῷ τῆς Σχολῆς ὑπεβάλομεν τοὺς μαθητὰς εἰς τε τὴν χειμερινὴν καὶ τὴν θερινὴν ἐξέτασιν· ἐγένετο δὲ ἢ μὲν χειμερινὴ ἐξέτασις μόνον γραπτῶς, ἢ δὲ θερινὴ γραπτῶς καὶ προφορικῶς. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων ἄς κρίνωσιν οἱ παραστάντες εἰς αὐτάς· ὅ,τι ἡμεῖς δυνάμεθα ν' ἀναγγείλωμεν μετ' εὐφροσύνης εἶναι ὅτι ἡ ἐπιμέλεια τῶν μαθητῶν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἦτο μεγίστη. Ὅφειλομεν μάλιστα νὰ ὁμολογήσωμεν, πρὸς ἔπαινον τῶν μαθητῶν ἡμῶν ὅτι καὶ προσπάθειαν κατεβάλομεν οὐ μικράν, ἵνα μετριάσωμεν τὴν μελέτην τῶν μαθητῶν.

Ἴνα ἔχωμεν γνῶσιν τῆς ὅλης ἡμερησίας ἐργασίας τῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν, ἠθικὴν καὶ πειθαρχικὴν ἔποσιν, ἐλαμβάνομεν καὶ ἐφέτος καθ' ἐκάστην ἑσπέραν παρὰ μὲν τῶν κ.κ. καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τῆς Σχολῆς τὴν βαθμολογίαν τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, παρὰ δὲ τῶν κ. παιδαγωγῶν, διὰ τοῦ ἀρχιπαιδαγωγοῦ κ. Γρύπου, σημειώματα περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ὑπ' αὐτοὺς μαθητῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας, τὴν βαθμολογίαν

δὲ τῶν κ. καθηγητῶν καὶ τὰ σημειώματα τῶν κ. παιδαγωγῶν κατεχώρει εἰς ἐπὶ τούτῳ κώδικα ὁ φιλοπρονότατος ἡμῶν γραμματεὺς κ. Ρώτας, πρὸς ὃν ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.

Εἰς τοῦτο τοῦ λόγου εὐρισκόμενοι ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τοὺς κ. παιδαγωγοὺς τῆς Σχολῆς διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς ἐξετέλουν, ὡς ἕκαστος εἶχε δυνάμεως, τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῆς δυσχερῆ καθήκοντα, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν ἀρχιπαιδαγωγὸν κ. Γρύπον, ὅστις διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς μεγίστης αὐτοῦ ἀκριβείας περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς.

Ἀπολύει δὲ ἡ Σχολὴ 18 μαθητὰς, ὧν 13 παρεσκευασμένους πρὸς ἀκρόασιν ἐπιστήμης καὶ 5 παρεσκευασμένους πρὸς ἐμπορίαν· πάντες δὲ οἱ ἀποφοιτῶντες μαθηταὶ ἐπιδειξάμενοι πλείστην μὲν ἐπιμέλειαν κατὰ τὰς μελέτας αὐτῶν, μεγίστην δὲ προσοχὴν κατὰ τὰς παραδόσεις, κατώρθωσαν, ὑπὸ διδασκαλίαν ἐπιστήμονα καὶ μεμετρομημένην, νὰ παραλάβωσιν ἐκ τῆς Σχολῆς πάντα τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα πρὸς περαιτέρω εὐδοκίμησιν. Naί, φίλτατοί μοι μαθηταί, ἔχετε πάντα τὰ ἀπαιτούμετα στοιχεῖα ὅπως εὐδοκιμήσητε ἐν τῷ κόσμῳ, μὴ λησιμονήσητε ὅμως ὅτι ἀπεκτίσατε ταῦτα διὰ κόπων καὶ ἐργασίας συντόνου. Ἀπεκτίσατε ἐν τῇ Σχολῇ καὶ ἄλλο τι, ὅπερ λίαν σπουδαῖον, τὴν ἕξιν τοῦ θεωρεῖν τὴν ἐργασίαν ὡς τροφὴν· προσέχετε μὴ ἀποβάλητε τὴν σωτήριον ταύτην ἕξιν, διότι διὰ ταύτης καὶ μόνον διὰ ταύτης θὰ δυνηθῆτε νὰ πολλαπλασιάσητε μὲν τὸ τάλαντον,

ὅπερ ἐλάβετε παρὰ τῆς Σχολῆς, νὰ μεγαλοουργήσητε δὲ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τῷ κόσμῳ, φίλτατοί μοι μαθηταί, ὑπάρχει διαρκὲς διαγώνισμα οὐτινος τὸ ἄθλον ἀμφισβητοῦσι μὲν πολλοί, λαμβάνει δὲ ὁ πλεῖστον καὶ σκοπιμώτατα ἐργαζόμενος· φροντίζετε νὰ συγκαταλέγησθε πάντοτε μεταξὺ τῶν νικόντων· ἐπὶ πᾶσι δὲ γρηγορεῖτε πάντοτε ἐν τῷ βίῳ, διότι δὲν συμφέρει ὑμῖν νὰ καταλαμβάνωσιν ὑμᾶς αἱ περιστάσεις ραθυμοῦντας. Σέβεσθε τὸν Θεὸν φυλάττετε δὲ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων ἡμῶν ὡς τιμαλφέστατον κειμήλιον. Ἐν πάσαις ταῖς πράξεσιν ὑμῶν ἔχετε πάντοτε ὁδηγὸν τὸ δίκαιον. Ἔστε σώφρονες, εἰλικρινεῖς, ταπεινοί, ἀμνησίκακοι, προῖοι· μὴ διέλθῃ δέ ποτε ἀπὸ τοῦ νοῦ ὑμῶν ἡ ἰδέα τῆς καταπίεσεως τῶν ἀδυνάτων· εἶνε ἀνελεύθερον τοῦτο καὶ ἀνάξιον ἀνεπτυγμένου ἀνδρός. Μὴ εἰσχωρήσῃ ποτὲ τὸ μῖσος ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, ἀλλ' ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν οὐρανίαν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου, συγχωρεῖτε τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς. Τὰς πράξεις τῶν ἄλλων μετρεῖτε διὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου, δι' οὗ θὰ μετρηῖτε καὶ τὰς πράξεις ὑμῶν αὐτῶν. Φεύγετε τὴν οἴησιν καὶ ἀλαζονείαν· μὴ διέλθῃ δέ ποτε ἀπὸ τοῦ νοῦ ὑμῶν ὅτι γινώσκετε τὰ πάντα, ἀλλ' ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ γνωστὰ ὡς πρὸς τὰ ἄγνωστα εἶναι ὡς εἰς ὄχρὸς ἀστήρ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀστέρων, οἵτινες καταγαύζουσιν τὸ στερώμα, φροντίζετε πάντοτε νὰ αὐξάνητε τὰς γνώσεις ὑμῶν. Ἡ Σχολὴ ἐπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὅτι ὤφειλε νὰ πράξῃ καὶ ἐλπίζει ὅτι καὶ ὑμεῖς ὅπως τὰ πρεσβύτερα αὐτῆς τέκνα θὰ καταστήτε ἐγκριτα τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας μέλη. Χαίρετε. Εὐτυχοῖτε.

Περαίνων τὴν βραχεϊάν μου ταύτην λογοδοσίαν ἐκ φράζω τὴν βαθυτάτην μου εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Σεβ. Ἐφορίαν τῆς Σχολῆς διὰ τὴν πολύτιμον βοήθειαν, ἣν οὐκ ἐπαύσατο παρέχουσά μοι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ δυσχερεστάτου ἔργου τῆς διευθύνσεως. Ἡ Σ. Ἐφορία εἶναι ὁ Ἥλιος ὁ διδοὺς ζωὴν τῇ Σχολῇ. Ὅπως ἀνευ τῆς ἐπιροῆς τοῦ φωστῆρος τῆς ἡμέρας, οὐδεὶς καρπὸς οὔτε παράγεται, οὔτε καὶ ἂν παραχθῇ, δύναται νὰ ὠριμάσῃ, οὔτω καὶ ἀνευ τῆς ἀρωγῆς καὶ ἀντιλήψεως τῆς Σ. Ἐφορίας, ἐν τοῖς κυριωτάτοις καὶ σπουδαιωτάτοις, οὐδέν τι ἄξιον λόγου θὰ ἠδύνατο νὰ παραχθῇ ἐν τῇ Σχολῇ. Παντὸς καλοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῇ Σχολῇ δημιουργὸς εἶναι ἡ Σ. Ἐφορία. Δὲν θὰ ὑπερβῶμεν δὲ διόλου τὴν ἀλήθειαν, εἰάν εἴπωμεν ὅτι ἡ Σχολὴ εἶναι πλάσμα τῆς νῦν Ἐφορίας. Ἐὰν δὲ ἡ Σχολὴ συντελῇ, εἴπέρ τις καὶ ἄλλη, πρὸς μὀρφωσιν τῆς Ἑλληνίδος νεολαίας, οἱ ἀξιότιμοι κ. κ. Ἐφθοροὶ ἐργαζόμενοι νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ὡς ὑπὲρ τιμαλφεστάτου καὶ οἰκειωτάτου χρύματος καὶ κατορθώσαντας διὰ τῆς σκοπίμου αὐτῶν ἐργασίας νὰ διατηρήσωσι μὲν τὸ προὑπάρχον ἐν τῇ Σχολῇ καλόν, νὰ προσθέσωσι δὲ καὶ ὅ,τι περιπλέον σήμερον ὑπάρχει, εἶναι ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης παντὸς τοῦ γένους ἡμῶν. Κύριος ὁ Θεὸς δὴν αὐτοῖς μακρότητα ἡμερῶν καὶ καρτερίαν πρὸς ἐξακολουθήσιν τοῦ λαμπροῦ τούτου ἔργου ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ γένους ἐν γένει καὶ τῆς Σχολῆς ἰδίᾳ. Γένοιτο !

Β΄.

ΛΟΓΟΣ

ΔΗΜ. ΕΦ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑ

ΕΦΟΡΟΥ.

**Παναγιώτατε Οικουμενικὲ Πατριάρχα
Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἱεράρχαι
Φιλόμουθος καὶ φιλόκαλος ὁμῆγυρις.**

Ἐὰν καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἀνέλαβον νὰ ὑποβάλω ἐνώπιον τοῦ σεπτοῦ τούτου ἀκροατηρίου τὴν συνήθη τῆς Σχολῆς ταύτης ἐτήσιον λογοδοσίαν, ἐὰν καὶ πάλιν εὐρέθη καταδεδικασμένον τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἀκουστικὸν τύμπανον νὰ ὑποστῇ τὴν ἀχαριν πληξίν τῆς ἐπαναλήψεως τετριμμένων ἀριθμῶν διὰ τῆς ἐμῆς βαρυήχου καὶ μονοτόνου φωνῆς μὴ μεμψήτῳ τις διὰ τοῦτο ἐμοῦ παρακαλῶ, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν συναδέλφων, οἵτινες συνώμοσαν ἤδη ἀπὸ δέκα ἐτῶν νὰ συνενώσωσι τὰς ψήφους αὐτῶν ἵνα διπνεκῶς καὶ αὐθις πέση ὁ κλῆρος ἐπὶ . . . τὸν λέγοντα.

Ἄλλὰ τί ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται, εὐγενέστατοι ἀκροαταί; ὅτι ἡ Ἐφορεία προσκαλεῖ ἐτησίως ἐνταῦθα τοὺς τε ἐπὶ τῆς ἠθικῆς προόδου τεταγμένους, τοὺς τε φιλοσόφους γονεῖς καὶ πάντας τοὺς φιλομούσους οὐχὶ ἵνα ὑποβάλῃ ὑμᾶς εἰς ἀκρόασιν πανηγυρικῶν καὶ κατάθελξιν τῶν ἀκοῶν ὑμῶν, ἀλλ' ἵνα

ὑποβάλῃ ὑμῖν καὶ τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πεπραγμένα καὶ ἐξαγγείλῃ ὑμῖν τὸ εὐχάριστον ἄγγελμα ὅτι καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πλήρης ἀρμονία ἐπεκράτησε μεταξὺ διευθυντοῦ καὶ καθηγητῶν, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν μαθητῶν, μεταξὺ τῶν ἐφόρων καὶ τούτων πρὸς τοὺς διδάσκοντας, ὅτι ἔρρυθμος καὶ κανονικὴ ἦν ἡ πορεία τῆς διδασκαλίας, τῆς οἰκοσιτείας, τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκονομικὴ τῆς Σχολῆς κατάστασις.

Ἴδου, εὐγενεῖς ἀκροαταί, ἅπας ὁ πανηγυρικός, ὄν ἐνετάλην παρὰ τῶν συναδέλφων μου ὅπως ἐκφράσω ὑμῖν· εὐκολος ἡ τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐκπλήρωσις καὶ διὰ τοῦτο ἐνόμισα ὅτι καὶ ταύτην τὴν φορὰν δὲν ὄφειλον νὰ τὴν ἀρνηθῶ. Εὐκολον τῷ ὄντι τὸ λέγειν ἐν τέσσαρσι λέξεσι, τὰ πάντα καλῶς ἐβήσαν. Ἄλλὰ καὶ τίς ἡ περὶ τούτου ἀπόδειξις; εὐλόγως δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ. Ἐὰν δὲ εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ἀπητεῖτο μεγάλη ρητορικὴ δεινότης, φιλόμουσοι ἀκροαταί, ἐστὲ βέβαιοι ὅτι ἡ Ἐφορεία ἐγκαίρως ἤθελεν ἀναπληρώσει τὴν ἔλλειψιν ταύτην, ἤθελεν ἐγκαίρως ἀπαιτήσει παρὰ τῶν ἐκλογέων ἵνα μεταξὺ τῶν συναδέλφων αὐτῆς κατατάξῃ ἓνα τοῦλάχιστον ἐκ τῶν πολλῶν διακεκριμένων παρ' ἡμῖν λογίων καὶ ἐπιστημῶνων, εἰς οὓς ἡ φύσις ἐδώρησε τὸ μέγα χάρισμα τῆς εὐγλωττίας, τῆς ἐξάρσεως καὶ τῆς κατακλιήσεως. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἔδοξε τῇ Ἐφορείᾳ· αὕτη ἐνόμισεν ὅτι ὁ κάλλιστος τῶν ρητόρων καὶ ὁ εὐγλωττότερος καὶ πειστικώτερος ἔσται ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν προαγωγὴ τῆς Σχολῆς, ἡ πιστὴ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος καὶ ἡ

τακτικὴ λειτουργία αὐτῆς ὑπό τε διανοητικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἄνευ ἐλλειμμάτων καὶ ἄνευ καταφυγῆς εἰς συμπληρωματικούς πόρους δι' ἐκκλίσεως πρὸς τὸ φιλόμουσον δημόσιον. Ἄλλ' ἄρα γε ἐφθάσαμεν οὕτως εἰς τὴν ἀνωτάτην καὶ ποθητὴν περιωπὴν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ λέγομεν πρὸς τοὺς ἐννοοῦντας ἰδανικὴν περιωπὴν ἐν ἰδανικῇ τελειότητι, οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι τὸ εὐγενὲς δημόσιον εἶχε τοιαύτην ἀξίωσιν παρ' ἡμῶν. Τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν εἶναι μικρὰ καὶ τετριμμένα, ἀνάλογα πάντοτε πρὸς τὰ πενιχρὰ ἡμῶν μέσα, καὶ ἀναλόγως πρὸς ταῦτα ἐβαδίσσαμεν, τολμῶμεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐν πλήρει γνώσει διατελοῦντες τῆς πραγματικῆς καταστάσεως καὶ τῶν χαλεπῶν χρόνων οὐς διερχόμεθα περιορίσθημεν ἐντὸς τῶν ἐσκαμμένων οὐδόλως ὑπερπνδῶντες αὐτὰ παρὰ τὸν ἐνθουσιώδη συνήθως ἔθνικὸν ἡμῶν χαρακτῆρα. Καὶ ὁ μὲν διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κατὰ πᾶν νέον ἔτος ἔτι μᾶλλον δικαιοῖ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐμπιστοσύνην ἡμῶν, οἱ δὲ καθηγηταὶ βαθύτερον ἐγκύπτοντες ὁσημέραι εἰς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις ἐκάστου μαθητοῦ ἐργάζονται ἀόκνως καὶ μεθοδικώτατα πρὸς τὴν ὅσον οἶόν τε ἀξίωσιν πάντων. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐξοικειωθέντες πρὸς τὴν τάξιν κατέστησαν διὰ τῆς χρηστῆς αὐτῶν διαγωγῆς ὀλιγώτερον ἐπαισθητὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιτηρήσεως καὶ ἐπιβλέψεως. Εὐλόγον δὲ μνεῖαν ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ποιήσωμεν τῶν παιδονόμων, τῶν ἰδίως τῆς εὐαρέστου ταύτης καταστάσεως αὐτουργῶν, οὐχ ἥττον συνιστῶμεν αὐτοῖς νὰ προσφέρωνται πρὸς τοὺς παῖδας ἐκλαμβάνοντες αὐτοὺς

οὐχὶ ὡς ἀκατεργάστους καὶ δυσπνίους ἀλλ' ἐξησκνημένους πρὸς τὸν ἐξευγενισμόν καὶ τὴν εὐπειθειαν. Ἡ ὀργή, ἡ ἐξαίσις καὶ ἡ ἐκστόμισις βαναύσων φράσεων δέον νὰ ἐξοστρακισθῶσιν ἐξ ὀλοκλήρου τοῦ περιβόλου τῆς Σχολῆς ταύτης. Πάντες γινώσκουσιν ὅτι μυρία ἐξευρέθησαν μέσα πρὸς διατήρησιν αὐστηρᾶς πειθαρχίας, ἡμεῖς ὅμως προτιμῶμεν τὰ εὐγενέστερα καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν συμφωνότερα. Περὶ δὲ τῆς παρεχομένης τροφῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ φωνασκαίαι καὶ τῶν μᾶλλον ἰδιοτρόπων στομάχων ἐσίγησαν καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ποιόν.

Ἡ καθαριότης εἶναι διηνεκὲς μέλημα πάντων, διατηρεῖται δὲ ὅσον οἶόν τε ἀπαραμείωτος. Τί δὲ νὰ εἴπω περὶ τοῦ δημοφιλοῦς τῆς Σχολῆς ἱατροῦ; Μία μόνη λέξις ἀρκεῖ νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ, φιλόστοργοι μνιτέρες, ὅτι ἡ φιλοστοργία αὐτοῦ ὑπερηκόντισε τὴν ὑμετέραν, δύναμαι δὲ νὰ προσθέσω ὅτι καὶ κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ὁσάκις ἠγέρθη πάλιν μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ χάρωνος ἐξῆλθε νικητής· κατ' ἐμὴν ἐν τούτοις γνώμην ἠθελεν εἶσθαι ἐλληνικώτερον ἢ ἐν συνίστα θερμότερον τὰς σπαρτιατικὰς ἀσκήσεις μὲ τὸν μέλανα αὐτῶν ζωμόν.

Ἐρχομαι ἤδη εἰς τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων νὰ δηλώσω ὅτι αὕτη ἐξηκολούθησε καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἄνευ διακοπῆς καὶ μετὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ προθυμίας τῶν τε διδασκόντων καὶ τῶν διδασκομένων· οἱ δ' ἐντεῦθεν παραχθέντες δαψιλεῖς καρποὶ κατεδείχθησαν ἐκ τῶν προφορικῶν τε καὶ γραπτῶν ἐξετάσεων, καθ' ἃς λίαν καλῶς ποιοῦντες συνειθί-

ζουν να παρευρίσκονται γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν ἐξεταζομένων, καὶ καθ' ἃς ἔτι βέλτιον θὰ ἦν ἂν ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν πολλῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν εὐηρηστοῦντο οἱ δυνάμενοι νὰ παρευρίσκονται καὶ ἐπενέγκωσι τὰς ἰδίας κρίσεις αὐτῶν. Εἰς τὴν τοιαύτην δύλωσιν προάγομαι, εὐγενεῖς ἀκροαταί, διότι ἡ Ἐφορία μετὰ μεγίστης δυσαρρεσκείας παρατηρεῖ ὅτι πολλοὶ ἐκ σφαλερᾶς καὶ πεπλανημένης ἰδέας ἀποδίδοντες φαίνεται ἀποκλειστικὰς διαθέσεις εἴτε εἰς αὐτὴν εἴτε εἰς τὸν σύλλογον τῶν καθηγητῶν οὐδέποτε λαμβάνουσι τὸν κόπον νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς τακτικὰς ἐξετάσεις, ὅπως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως κρίνωσι καὶ ἀποφαίνωνται περὶ τῶν ἀναλόγων ἢ μὴ προσόδων, καίτοι πολλακίς ἄλλοτε ἐποιησάμεθα ἐπὶ τούτῳ θερυμὴν ἐκκλησιν εἰς τὴν φιλοπατρίαν αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 1888—89 ὡς πρὸ ὀλίγου ἀνέφερον ὁ ἀξιότιμος διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ἐνεγράφησαν ἐν τῷ μητρώῳ μαθηταὶ τὸ ὄλον 159. Ἐκ τούτων 147 ἦσαν ἰδιοσυντήρητοι καὶ 12 ὑπότροφοι τῆς Σχολῆς. Ἐκ τούτων εἶναι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως 36, ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας 13, ἐκ Λέσβου 11, ἐκ Χίου 5, ἐκ Μακεδονίας 7, ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας 4, ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Τουρκίας 31, ἐκ Μαγχεστρίας 2, ἐξ Ἑλλάδος 50, ὧν 28 ἐκ Κεφαλληνίας. Κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν γονέων αὐτῶν 85 εἶναι υἱοὶ ἐμπόρων, 18 κτηματιῶν, 6 ἰατρῶν, 3 δημοσιογράφων, 3 καθηγητῶν, 15 ὑπαλλήλων, 27 ὄρφανοὶ καὶ 2 γεωργῶν.

Ἡ ἐξακολούθησις τῆς προσελεύσεως μαθητῶν ἐξ Ἑλλάδος δεικνύει τὴν ὑπόληψιν ἧς ἀπολαύει ἐν

γένει ἡ Σχολὴ ἡμῶν ἐκεῖσε, πολλῶν διακεκριμένων ἀνδρῶν ἀποστελλόντων ἐνταῦθα τὰ ἑαυτῶν τέκνα. Ἡ τοιαύτη ἐκτίμησις ὑπερβαλλόντως τιμᾶ καὶ γεραίρει τὴν Σχολὴν ἡμῶν διότι οὐδὲν μέσον τεχνητὸν προκαλεῖ αὐτὴν, οὐδεμία ἐπιφάνεια, ἀλλ' αὐτὴ αὐτὴ γυμνὴ ἡ πραγματικότης.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς ἀπαρτίζουσιν, ἐκτὸς τοῦ διευθυντοῦ διδάσκοντος τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, ἐξ καθηγητῶν διδάσκοντες τὰ Ἑλληνικὰ καὶ ἕτερα συμπληρωματικὰ μαθήματα, εἰς διδάσκων τὰς Φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ Γερμανικά, εἰς διδάσκων τὰ Ἑμπορικά, δύο διδάσκοντες τὰ Γαλλικά, εἰς διδάσκων τὰ Ἀγγλικά, εἰς τὰ Τουρκικά, εἰς τὴν Ἰχνογραφίαν καὶ τὴν Καλλιγραφίαν, εἰς τὴν Γυμναστικὴν, εἰς τὸ Κλειδοκύμβαλον καὶ εἰς τὸ Τετράχορδον. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν ἀπαρτίζεται ἐξ ἐνὸς ἰατροῦ, ἐνὸς ἱερέως, ἐξ παιδαγωγῶν, ἐνὸς οἰκονόμου, ἐνὸς γραμματοκομιστοῦ, ἐνὸς νυκτοφύλακος καὶ 34 ὑπηρετῶν.

Ἡ χρηματικὴ διαχείρησις ἐγένετο κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὡς ἐξῆς :

Εἰσπράξαμεν

Ἀπὸ διδασκτρα Α' ἑξαμηνίας	Λ. Τ.	3,051
» » Β' » »	»	2,920
» συνεισδ. Σ. Ζαφειροπούλου	Λ. Τ.	5,971.—
» ἐνοικιασίων φρεάτων εἰσοδήματα ἐκκλησίας καὶ τόκους	»	25.—
» ἐκτακτὰ ἔσοδα, κλίνας, θρανία κλπ.	»	100.—
» ἐκτακτὰ ἔσοδα, κλίνας, θρανία κλπ.	»	394.67
Ἐν συνόλῳ αἱ εἰσπράξεις ἀνέρχονται εἰς	Λ. Τ.	6,490.67
Ἑλλειμμα τὸ γε νῦν 1)	»	47.06
Τὸ ὄλον	Λ. Τ.	6,537.73

1) Λέγομεν τὸ γε νῦν, διότι ὅσον οὕτω καλυφθῆσεται τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπὸ λίαν πιθανῆς προσόδου.

Ἐδαπανήσαμεν

Εἰς τροφήμα ἐν γένει	Λ. Τ.	1,307.42
» κρέας	»	885.15
» καυσίμους ὕλας	»	267.13
» φωταψίαν	»	40.57
» ἐπιπλα, ἐπισκευὰς κλπ.	»	381.03
» συντάξεις	»	30
» μισθοὺς διδάσκοντος προσωπικοῦ	»	2,938.40
» » ὑπηρετῶν	»	688.03
Τὸ ὅλον		Λ. Τ. 6,537.73

Ἡ Ἐφορεία περὶ πολλοῦ ποιουμένη τῆς ἐξελέγξεως τῆς διαχειρίσεως τῆς Σχολῆς παρὰ τοῦ κοινοῦ προσεκάλεσε γενικὴν συνέλευσιν παρ' ἧς ἠτήσατο τὸν διορισμὸν ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς. Ἐξελεγκτῶν δὲ ἐκλεγέντων τῶν ἀξιοτίμων κ. κ. Ζαχ. Ἀλεξανδρίδου, Γερασίμου Δεστοῦνη καὶ Γ. Βαφειάδου καθυποβάλλεται ὑμῖν ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς ἔχουσα ὡς ἐξῆς:

Πρὸς τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν**τῆς ἐν Χάλκῃ Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς.**

Συνωδᾶ τῇ ἀνατεθείῃ ἡμῖν ἐντολῇ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 9ης τοῦ παρελθόντος μηνὸς μαΐου τοῦ ἐξελέγξαι τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Σχολῆς τῶν χρόνων τῆς τριετοῦς περιόδου 1885—86 ἕως 1887—88, ἐπελήφθημεν τοῦ ἔργου, εἰς ἑννέα συνεδριάσεις ἡμῶν ἐξητάσαμεν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ καὶ μετὰ τῆς ὀφειλομένης προσοχῆς καὶ ἐρεύνης πάντα τὰ βιβλία τῶν τε προσόδων καὶ τῶν δαπανῶν μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν ἀποδείξεων, τοῦ γραμματέως τῆς Ἐφορείας κ. Στ. Ποτάρου μετὰ προθυμίας παρασχόντος ἡμῖν πᾶσαν δικαιολογητικὴν ἐξήγησιν καὶ πληρο-

φορίαν πρὸς λύσιν οἰασθήποτε ἀναφνεύσης ἀπορίας. Ὑποβάλλοντες δὲ σήμερον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας ἡμῶν ὀφείλομεν νὰ ἐπαινέσωμεν τὴν ἐπικρατήσασαν ἐν πᾶσι τοῖς ὑποβληθεῖσιν ἡμῖν λογαριασμοῖς ἀκριβειαν, σημειοῦμεν δ' ὡσαύτως τὰς ἐξῆς ὀλίγας παρατηρήσεις ἡμῶν, ὧν τὴν ἀποδοχὴν κρίνομεν ἀναγκαίαν πρὸς εὐχερεστέραν καὶ ταχύτεραν ἐν τῷ μέλλοντι ἐξέλεξι τῶν λογαριασμῶν καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Σχολῆς. Καλὸν καθ' ἡμᾶς εἶναι ν' ἀπλοποιηθῇ τὸ βιβλίον τῶν εἰσιτηρίων τῶν μαθητῶν καὶ τῶν ἀποδείξεων τῆς πληρωμῆς τῶν διδάκτρων αὐτῶν, καθ' ἃ προφορικῶς ὑπεδείξαμεν πρὸς τὸν κ. γραμματέα. Ἀνσιτελὲς ἐπίσης θεωροῦμεν ἵνα ἡ νῦν καθ' ἐκάστην σχεδὸν γινομένη προμήθεια τῶν μικρῶν χροειδῶν τῆς Σχολῆς γίνηται τοῦ λοιποῦ τὸ πολὺ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος. Καὶ ἡ διὰ τοῦ τύπου δὲ δημοσιεύσεις ἀνὰ πᾶν σχολικὸν ἔτος λεπτομερεστέρου καὶ ἀκριβεστέρου ἀπολογισμοῦ ἀντὶ τοῦ νῦν περιληπτικῶς διδομένου ἐν τῇ τελετῇ τῶν ἐξετάσεων θὰ συντελέσῃ καθ' ἡμᾶς εἰς τε τὴν δικαίαν παρὰ τοῦ δημοσίου ἐκτίμησιν τῶν κόπων τῶν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Σχολῆς μετὰ τοσοῦτου ζήλου ἐργαζομένων καὶ πρὸς μείζονα ἐν τῇ ἐξελέγξει εὐχέρειαν.

Ἐν Γαλατῇ Κωνσταντινουπόλεως. τῇ Ἰουνίου 1889.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ

ΖΑΧ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ
ΓΕΡ. Α. ΔΕΣΤΟΥΝΗΣ
Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

Χάριτας ἐκφράζει ἡ Ἐφορεία τοῖς ἀξιοτίμοις μέ-
λεσι τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζῆ-
λον, μεθ' ὧν ἐξετέλεσαν τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐν-
τολήν.

Καὶ ἐν τούτοις πολλὰ ἐτι ὑπολείπονται νὰ πράξω-
μεν, φιλόμουσοι ἀκροαταί, ἵνα φθάσωμεν οὐχὶ εἰς
ἰδανικὴν τελειότητα, ἥτις πανταχοῦ καὶ πάντοτε κα-
τεδείχθη ἀνέφικτος ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου,
ἀλλ' εἰς ἐφικτὴν περιωπὴν. Τοιαῦτα εἶναι ἡ ἀνοι-
κοδόμησις τῶν λοιπῶν πλευρῶν καὶ ἡ συμπλήρω-
σις τῆς ὅλης οἰκοδομῆς. Δεύτερον ἡ αὔξησις τῶν
προσόδων τῆς Σχολῆς διὰ τῆς καλλιιεργείας τῶν νῦν
πολλῶν χέρσων γαιῶν αὐτῆς καὶ τῆς ἀποκτίσεως
προσοδοφόρων κτημάτων, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ
ἡ ἐλάττωσις τῶν διδάκτρων, ὅπως διδαχθῶσι πλειό-
τεροι, καὶ τρίτον ἡ προσθήκη ἐνὸς ἀκόμῃ ἔτους εἰς
τὴν σχολικὴν περίοδον, ἔτους συμπληρωματικοῦ
καὶ οὐχὶ ἐπιβλητικοῦ. Ναὶ μὲν οἱ μαθηταὶ οἱ ἀκο-
λουθήσαντες ἐνταῦθα ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν
μαθημάτων καὶ τυχόντες τοῦ πτυχίου τοῦ ἀποφοί-
του ἐδιδάχθησαν ἀνελλιπῶς τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐφό-
διον αὐτῶν μαθήματα διὰ τε τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ
τὸ ἐμπορικὸν στάδιον, ἀλλ' ὁ χρόνος βραχύς, τὰ
μαθήματα πολλὰ καὶ ὑπολείπονται αὐτοῖς δύο τινά,
ἡ πρακτικὴ ἄσκησις καὶ ἡ γλωσσομάθεια. Ἀ-
παιτεῖται ὀλόκληρον ἔτος διὰ τὸ σπουδαιότατον
τοῦτο ἔργον, καὶ τὸ ἔτος τοῦτο καταναλίσκουσιν οἱ
πλεῖστοι τῶν τελειφοίτων ἡμῶν εἴτε ἐν Εὐρώπῃ
ὅπως παρασκευασθῶσιν εἰς φοίτησιν ἐν τοῖς πανε-
πιστημίοις, εἴτε ἐνταῦθα εἰς ξένων γλωσσῶν ἐκπαι-

δευτήρια. Ἀπαιτεῖται ἐν πρώτοις ἡ παρουσία τριῶν
γυμναστῶν ἐξειδικασμένων εἰς τὰς τρεῖς γλώσσας
γαλλικὴν, ἀγγλικὴν καὶ γερμανικὴν, εἶτα ἡ σύστα-
σις ἀναγνωστηρίου ἐνταῦθα ἐφωδιασμένου διὰ τῶν
καταλλήλων ἐφημερίδων, περιοδικῶν καὶ συγγραμ-
μάτων τινῶν ἐν ᾧ οἱ εἰς τὴν συμπληρωματικὴν ταύ-
την τάξιν φοιτῶντες νέοι ὑποχρεωτικῶς καὶ καθ'
ἐκάστην ἐν ὀρισμέναις ὥραις νὰ εἰσέρχωνται ἐν αὐ-
τῷ μετὰ τῶν ἀρμοδίων γυμναστῶν πρὸς ἀνάγνωσιν
καὶ μελέτην. Οἱ τὴν τάξιν ταύτην συγκροτοῦντες
νέοι δεόν νὰ μὴ θεωρῶνται ὡς μαθητιῶντες ἀλλ' ὡς
ἀπολυθέντες καὶ ἀπλῶς πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν πα-
ραμένοντες, συνεπῶς δεόν νὰ ἴναι ἀππλλαγμένοι
καὶ τῶν συνήθων περιορισμῶν· δεόν νὰ εἰσέρχωνται
καὶ ἐξέρχωνται ἐλευθέρως τῆς Σχολῆς, ἀλλ' οὐδέπο-
τε μόνοι ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνοδίᾳ τῶν καθηγητῶν
αὐτῶν. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι θεωρηθήσονται πλεόν ὡς
πολίται καὶ ἀπαιτεῖται ἐκ τούτων νὰ κάμωσι τὰ πρῶ-
τα βήματα εἰς τὴν εἴσοδον ἐν τῇ πολυκυμάντῳ κοι-
νωνίᾳ, ἧς πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ διασχίσωσι τὰ
σκοτεινὰ καὶ ἀχανῆ πελάγη.

Ἄλλὰ μὴ πτοεῖσθε, εὐγενεῖς ἀκροαταί· τοιαῦτα
οὔτε σκέπτεται οὔτε σκοπὸν ἔχει ἡ νῦν Ἐφορεία νὰ
θέσῃ εἰς ἐνέργειαν ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πόρων, εἶναι
γνώμη ἀτομικὴ καὶ μονομερῆς καὶ ἕνεκα τῶν καιρι-
κῶν περιστάσεων τό γε νῦν ἀκατόρθωτος.

Τοιαῦτα καὶ ἕτερα, φιλόμουσον ἀκροατήριον, πρὸς
τελειοποίησιν ἀπαιτοῦνται καὶ οὐ μόνον ἀπαιτοῦν-
ται, ἀλλ' ἀπαιτοῦσι πλεόν τὴν ἀντικατάστασιν τῆς
παρούσης Ἐφορείας, ἥτις ἀφοῦ ἐν τῇ νεότητι καὶ

ἀκμῆ αὐτῆς δὲν ἰδυνήθη οὐδὲν τούτων νὰ πραγ-
ματώσῃ, πολλῶ ἤττον ἐλπίζεται νὰ πράξῃ τοῦτο ἐν
τῷ μέλλοντι γεγηρακυῖα ἥδη καὶ ἀποδειλιώσα, ἅτε
μὴ ὀρώσα ὅπου καὶ ἂν στρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐ-
δένα ἐκ τῶν μεγαθύμων ἐκείνων ἀνδρῶν ἐφ' ὧν ἐν
παρομοίαις περιστάσεσι πάντων ἡμῶν τὰ ὄμματα
ἐστρέφοντο.

Καὶ ἥδη, εὐγενεῖς καὶ φιλόμουσοι ἀκροαταὶ καὶ
φιλοστοργότατοι γονεῖς, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ
πρὸς ὑμᾶς καθήκοντος ἢ Ἐφορία μικρὸν ἐτι ἐπικα-
λεῖται τὴν ὑμετέραν ὑπομονὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν
ἐτέρου οὐχ ἤττον σπουδαίου καὶ λυσιτελοῦς. Σήμε-
ρον ἀποχαιρετῶσιν ἡμᾶς διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ
τέκνα ὑμῶν. Ἐν μιᾷ στιγμῇ σήμερον ἐγκαταλείπου-
σι πολυετῆ διαμονήν, βίον κανονικόν, πατρικοὺς
διδασκάλους, ἐγκαρδίους φίλους, σπουδὰς καὶ βι-
βλία, ἐν μιᾷ στιγμῇ πάντα ταῦτα καὶ ποῦ μεταβαί-
νουν;

Ποῖοι ἀναπληροῦσι τοιαύτην στέρσιν; Ποῦ ἀνευ-
ρήσετε τὴν ἐπίγειον ταύτην Ἐδέμ; Πρὸς ὑμᾶς λοι-
πὸν τοὺς ἀποδνημοῦντας ἢ Ἐφορία ὀφείλει πατρικᾶς
τινας λέξεις. Ναί, ἀγαπητοὶ συμπολίται, διότι δὲν
εἴσθε πλέον μαθηταί, ἐννοεῖτε βεβαίως τὴν δικαίαν
ταύτην ὑπὲρ ὑμῶν μέριμναν τῆς Ἐφορείας, ἥτις ἐπὶ
τοσαῦτα ἔτη ἐπέσχε θέσιν πατρός τε καὶ μητρὸς κη-
δεμόνος τε καὶ συγγενοῦς. Ἀπέρχεσθε σήμερον ἀ-
θρόοι ἐντεῦθεν, ποῦ ὑπάγετε λοιπόν; Δὲν δικαιούται
ἢ Ἐφορεία νὰ σᾶς ἀπευθύνῃ κατὰ τὴν κρισιμωτάτην
ταύτην τοῦ βίου σας καὶ τοῦ μέλλοντός σας στιγμὴν
τὴν ἐρώτησιν ταύτην; Ποῦ ὑπάγετε λοιπόν; εἰς τὸ

ἄγνωστον. Ναί, εἰς τὸ ἄγνωστον δι' ὑμᾶς ἀλλὰ γνω-
πτόν διὰ τὴν Ἐφορίαν. Ναί, φίλοι, μεταβαίνετε εἰς
τὸ μέγα σχολεῖον τῆς κοινωνίας, ὅπου ἡμεῖς διήλθο-
μεν ἥδη τὸ πλεῖστον τοῦ βίου ἡμῶν, καὶ τὸ ὅποιον
ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ὀφείλομεν νὰ σκιαγραφήσω-
μεν ὑμῖν ὅπως δυνηθῆτε νὰ διέλθητε αὐτὸ ἀεὶ μὲν τι
διδασκόμενοι, διὰ δὲ τῶν ἐντεῦθεν ἀποκτηθέντων
ἐφοδίων δυνάμενοι ν' ἀναπληρώσῃτε τὸν ἐνταῦθα
ἀπολεσθέντα παράδεισον. Τὸ ἔργον ὑμῶν, φίλοι,
ἔσται ἐπίμοχθον καὶ δυσχερές, ἢ ὁδοῦ ἀνάπτυς, τρα-
χεῖα, δύσβατος, ἀπόκημνος, ὀλισθηρὰ καὶ εἰς
ἄκρον ἐπικίνδυνος. Πρόκειται ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ
διὰ τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ ἰδρώτων νὰ δημιουργήσῃ
ἴδιον δι' ἑαυτὸν παράδεισον, διὰ μόνων τῶν ἰδίων
αὐτοῦ χειρῶν, παράδεισον ὅμοιον πρὸς τοῦτον, ὃν
ἐγκαταλείπετε σήμερον καὶ πρὸς οὗ τὴν κατασκευὴν
καίτοι συνειργάσθησαν τόσαι χεῖρες μολοντοῦτο
ἠκούσατε ὀπόσων ἀκόμῃ στερούμεθα. Βλέπετε λοι-
πὸν ὅποιον ἠράκλειον ἔργον ἀναλαμβάνετε ἕκαστος
μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀναχώρησίν σας! Βεβαίως ὁ ὀφ-
θαλμὸς ὑμῶν ἰλιγγιᾷ εἰς τὴν θέαν αὐχμηρᾶς καὶ ἀπε-
ράντου χέρσου, ὅπου πολλοὶ ἐγκαταλιμπάνονται
ἀνευ ὀδηγοῦ, ἀνευ ἀρωγῆς, ἀνευ προστασίας τινός.
Ἄλλὰ μὴ δειλιάσῃτε, φίλοι, θαρρεῖτε, εἰς τὴν ἡλι-
κίαν σας πρέπει νὰ ἄρχῃ ἢ τόλμῃ μετὰ φρονήσεως.
Ἐτοιμάζεσθε, ναὶ εἰς τὴν εἰσοδὸν ἀδιεξόδου λαβυ-
ρίνου, ἀλλὰ θαρσεῖν χρὴ, ἀρκεῖ, φίλοι, ὡς ὁ Θησεύς
νὰ κρατῆτε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν καὶ νὰ μὴ ἐγκατα-
λείψητέ ποτε τὸ ὑπὸ τῆς Σχολῆς ταύτης χορηγηθὲν
ὑμῖν ξίφος καὶ μῖτον. Ἄρκεῖ νὰ συνεχίσῃτε ἔξω καὶ

ὅπου ἂν ἡ τύχη ἤθελε σᾶς ρίψη, τὸν ἐνταῦθα βίον καὶ τὴν ἐνταῦθα κτηθεῖσαν ἔξιν τῆς τε πνευματικῆς καὶ σωματικῆς διαίτης.

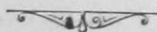
Ἡ Σχολὴ αὕτη, φίλοι, εἶναι δι' ὑμᾶς ὁ ἄνθρωπος τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὅστις διένειμεν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ τοῖς δούλοις αὐτοῦ. Οὐαὶ λοιπὸν ἐκείνῳ ὅστις ἀπελθὼν ἐντεῦθεν ὀρύσσει τὸ τάλαντον ἐν τῇ γῆ καὶ ἀποκρύπτει τὸ ληψθὲν ἀργύριον, διότι καὶ τοῦτο ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ καὶ δοθήσεται τῷ πολλπλασιασάσωντι αὐτό. Ἐνταῦθα ἡμεῖς ἀπεκτήσατε καὶ κομίζετε μεθ' ὑμῶν τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, τὰς καλὰς ἔξεις, αἵτινες ἀπὸ ὀκταετίας ἐξασκούμεναι κατέστησαν πλέον δευτέρα φύσις κατὰ τὴν εὐπλαστον ὑμῶν ἡλικίαν. Θέλετε λοιπὸν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἐξασφαλίστητε τὴν εὐτυχίαν ὑμῶν; Ἐξακολουθήσατε τὰς ἔξεις ταύτας. Ναὶ φίλοι, ἐξορκίζω ὑμᾶς νὰ ἐξακολουθήσητε τὰς ἔξεις ταύτας. Σκέφθητε ὅτι τὸν τεῦθεν εἰσθε ἐλεύθεροι, ὅτι οὐδεὶς θέλει ἐπιβάλλει ὑμῖν αὐτὰς εἰμὴ ὑμεῖς αὐτοὶ εἰς ἑαυτοὺς. Ἐνταῦθα ἡ ἐωθινὴ ἐξέγερσις, αἱ ὄραι τῶν παραδόσεων, τῆς μελέτης, τοῦ ὕπνου, τοῦ γεύματος κλπ. ἦσαν ὀρισμένοι, αἱ ἀσκήσεις, ἡ ἀπλὴ διαίτα, ἡ εὐσχημος συμπεριφορὰ, ἡ τάξις ἐν πᾶσιν ἦσαν ὑποχρεωτικά, ἀπὸ τοῦδε ὅμως ὄχι μόνον παύει ἡ ἐπίβλεψις καὶ ἡ διπνεκτικὴ ἐπιτήρησις τῆς κατὰ γράμμα ἐκτελέσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετα ὅλως στοιχεῖα, μυριοὶ ἐχθροὶ θέλουσι περιστοιχίσαι ὑμᾶς καὶ ἐχθροὶ λίαν ἐπικίνδυνοι, διότι πολλοὶ φέρουσι τὸ προσωπεῖον φιλῶν καὶ ἔχουσι τὴν γοητείαν τῶν σειρήνων, ἐχθροὶ ἐσωτερικοί, οἷα εἶναι τὰ σωματικὰ

καὶ ἠθικὰ πάθη τὰ συμπαρομαρτοῦντα ἰδίως τῇ νεότητι. Προσέχετε πάντοτε καὶ ἀποδιώξατε αὐτούς. Οἱ ἐχθροὶ οὗτοι εἶναι μὲν ἀφανεῖς, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐγένοντο ἥδη καταφανεῖς, διότι πᾶν ὅ,τι ἀπηγορεύετο ὑμῖν ἐνταῦθα ἀνίκει εἰς τοὺς ἐχθροὺς τούτους. Ἀπὸ τοῦδε δὲν θέλετε ἀκούσει τὴν φωνὴν τῶν παιδονόμων, τῶν διδασκάλων, τοῦ διευθυντοῦ ἀνακαλοῦσαν ὑμᾶς εἰς τὸ καθῆκον, ἀλλ' ἀρκεῖ ὑμῖν μόνῃ ἡ φωνὴ τοῦ **γνώθι σαυτόν**. Μὴ περιμένετε πλέον μὴδὲν ἐξωθεν ἀλλ' ἐκ τῆς ἰδίας ὑμῶν συνειδήσεως. Ἀνάγκη λοιπὸν ὑμεῖς αὐτοὶ νὰ κατασταθῆτε ὑμῶν αὐτῶν φρουροὶ καὶ νὰ στρέψητε τὰ νῶτα εἰς πάντα πειρασμὸν, διότι ἄλλως ἀλλοίμονον. Κρατήσατε ὅθεν, φίλοι μου, ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν τὸ ξίφος τῆς ἀρετῆς καὶ τὸν μῖτον τῆς φρονήσεως ἐν τῷ νέῳ λαβυρίνθῳ ὅστις καλεῖται κοινωνία. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἡ ἐπανάληψις καὶ ἐξέτασις. Εἰς τὸν βίον τοῦτον ἐξησκίθητε ἥδη ἐπὶ ὀκταετίαν ὄλην. Τί ἐπράττετε ἐνταῦθα καθ' ὅλην ταύτην τὴν περίοδον; οὐχὶ τὰ αὐτὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὅ,τι καὶ τὴν προηγουμένην; καὶ τί κατ' ἔτος ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ ἢ ὅ,τι καὶ νῦν, ἦτοι ἐξέλεγεξιν τῶν πεπραγμένων; Αὐτὰ λοιπὸν θέλετε πράξει καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ σχολείῳ τῆς κοινωνίας μὲ μόνας τὰς ἐξῆς δύο διαφοράς.

Πρῶτον ὅτι ἐν αὐτῇ οὐδεὶς μεριμνῆσει ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ δεύτερον ὅτι ἡ κοινωνία πολὺ μὲν αὐστηρότερον θέλει κρίνει τὰς πράξεις καὶ τὴν διαγωγὴν ὑμῶν, ἀλλὰ τὰς κρίσεις ταύτας καὶ τοὺς ἐλέγχους δὲν θέλετε τοὺς ἀκούσει ὑμεῖς. Διὰ τοῦτο μὴ πλα-

νᾶσθε· πράξατε τὸ ἀγαθόν, ἐκτελέσατε τὸ καθήκον καὶ μὴ μεριμνᾶτε περὶ τῶν κρίσεων τῆς κοινωνίας. Ἄλλ' οὔτε ὑμεῖς πρέπει νὰ γενῆτε κριταὶ καὶ διορθωταὶ αὐτῆς· τοῦτο εἶναι ἔργον οὐχὶ ἀτόμων ἀλλὰ τῶν αἰώνων μόνον. Ὅπως ἐνταῦθα ἀπεκτίσατε τὴν ἔξιν τοῦ ἀκούειν πολλὰ καὶ λέγειν ὀλίγα, συμβουλεύω ὑμῖν νὰ ἐξακολουθῆτε καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὸ αὐτό. Εὐχόμεαι λοιπὸν ὑμῖν ἔρωτα οὐχὶ πρὸς τὸ λέγειν ἀλλὰ πρὸς τὸ πράττειν, πρὸς τὴν ἐργασίαν, νέοι συμπολίται, ἥτις μόνη κατεργάζεται ἐν τῷ κόσμῳ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἥδη, μεγάθυμοι καὶ ἐπιεικεῖς ἀκροαταί, καταπαύοντες τὸν λόγον πρῶτον μὲν ὀφείλομεν δοξολογίας καὶ χάριτας ἀπὸ ψυχῆς εὐγνώμονος ἀναπέμψαι πρὸς τὸν Ὑψίστον Πατέρα τῶν φώτων ὅτι ἐνίσχυσε καὶ ἐκραταίωσε τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν ἐν μέσῳ πολυειδῶν καὶ ποικίλων προσκομμάτων ὑπὸ τὴν πανθενῆ αὐτοῦ σκέπην καὶ ἀντίληψιν, εἶτα δ' ἐπικαλούμεθα τὰς πρεσβείας τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότῃτος ὑπὲρ τοῦ λαοφιλοῦς καὶ φιλομουσοτάτου καὶ πατριωτάτου ἡμῶν ἀνακτος Σουλτὰν Χαμητ Χάν, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιάν τοῦ ὁποίου εἰς τοσοῦτων ἀγαθῶν ἐντροφῶμεν τὴν ἀπόλαυσιν, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη καὶ ἀγγελικὴ καρδιά γνωρίζομεν ὅποσον σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται ἐπὶ τῇ πνευματικῇ προόδῳ ἀπάντων τῶν ὑπὸ τὴν κραταιὰν αὐτοῦ βασιλείαν εὐρισκομένων λαῶν καὶ ὑπὲρ ἐξακολουθήσεως τῆς προόδου καὶ τῆς τελειότητος τῆς Σχολῆς ταύτης. Γένοιτο.

Γ'.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

Ι. Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΝΤΟΣ ΤΗΝ Α. Ε. ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΜΟΥΝΙΦ ΠΑΣΣΑΝ.

Καὶ τίς δύναται νὰ διατελῇ ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος, καθορῶν τὸ λαμπρὸν φαινόμενον, ὅπερ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐνεστῶτος μινὸς πλῆττει τὴν ὄρασιν ἡμῶν ; Κίνησις πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ἑκτακτος. Μπότερες, γονεῖς καὶ κηδεμόνες, πνευματικοὶ πατέρες, ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, συγγενεῖς καὶ φίλοι, νέοι καὶ δεσποινίδες, πάντες ἐν γένει οἱ ἐρασταὶ τῶν γραμμάτων ἀθροοὶ συρρέουσιν εἰς τὰς σχολάς. Χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμός κατέχει τὰς καρδίας πάντων.

Ἡ χαρὰ αὕτη ἐστὶν ἡ ὄντως χαρὰ, ἡ πνευματικὴ τῆς καρδίας ἔκχυσις, τὸ λογικὸν καὶ ἄδολον συναίσθημα, ὅπερ συμφυὲς τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ τυγχάνον, γεννᾶται καὶ ποικιλοτρόπως ἐκδηλοῦται, ὡσάκις τὸ ἀγαθὸν πραγματοποιῆται, ὡσάκις τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον εὐρείας λαμβάνει διαστάσεις ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς ἀνθρωπότητος κονίστρῳ.

Ἡ χαρὰ αὕτη ἐστὶ μὲν φαινόμενον τοῦ παρόντος, ἔχει ὅμως ρίζας αὐτῆς ἐν τῷ παρελθόντι· τὴν δὲ

ιερότητα αὐτῆς καὶ τὴν σημασίαν καταδείκνυσι τὸ μέλλον. Πόσοι ἀγῶνες καὶ ἄθλοι, πόσαι δοκιμασίαι καὶ ἀγρυπνίαι, ὅποιαι θυσίαι καὶ στερήσεις, πόσα δάκρυα καὶ στεναγμοὶ προηγήθησαν καὶ προπαρασκεύασαν αὐτήν; Ἴδου τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ καὶ πόσας γενεὰς ἠθικώτερον μεμορφωμένας καὶ τελειότερον πεπροικισμένας δικαιούμεθα νὰ προσδοκώμεν, αἵτινες δημιουργούμεναι ἦδη πνευματικῶς κεκλημένα ἐῖσι νὰ δράσωσι κρεῖττον ἡμῶν; Ἴδου καὶ τὸ μέλλον.

Τῆς γενικῆς ταύτης χαρᾶς, τῆς πανδήμου ταύτης ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως εἶναι δυνατόν νὰ μένη ἀμέτοχος καὶ ξένη μόνη ἡ Πολιτεία; Ἡ Πολιτεία ἐκείνη, ἥτις συνειδυῖα ὅτι τὸ ἀκαταμάχητον αὐτῆς σθένος ἐκ μόνης τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τῶν λαῶν αὐτῆς ἀρύεται καὶ διὰ μόνης τῆς πρὸς αὐτὴν ἀφοσιώσεως ἐκείνων κατακτᾶται, πάντα λίθον κινεῖ ὅπως τὴν ἐπικράτειαν αὐτῆς καταστήσῃ εὐανθῆ ἠθικὸν λειψῶνα καὶ ἄμπελον εὐθηνούσαν; Καὶ αὕτη, ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ ὕψους αὐτῆς πατρικῶς τῶν λαῶν αὐτῆς ἐφορεύουσα, χαίρει καὶ συναγάλλεται καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς σπεύδει νὰ συμμετάσχη τῆς πνευματικῆς ταύτης πανδαισίας.

Τῶν τοιούτων ὑγιῶν καὶ καθολικῶν ἀρχῶν ἐμφορούμενος καὶ ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης, ὁ πεφωτισμένος ὑπουργὸς τῆς παιδείας, Μουνιφ πάσσας, σφόδρα ἠλγυσε τὴν καρδίαν· διότι λίαν φιλοφρόνως προσκληθεὶς παρὰ τῆς εὐγενοῦς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς ταύτης δι' ἑνὸς τῶν ἀξιοτίμων μελῶν αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως, ὡς ἐπεθύμει,

ἐν τῇ νῦν τελουμένῃ ἑορτῇ τῆς Σχολῆς, ἕνεκα τῆς κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν συνεδριάσεως τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Ὡς ἐκ τούτου ἀνέθετο ἐμοὶ τῷ ἐλαχίστῳ τὴν λίαν τιμητικὴν μοι ἐντολήν, ἵνα ὡς ἐκ προσώπου τῆς Α. Ἐξοχότητος παραστῶ ἐνταῦθα καὶ διερμηνεύσω τὰς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς σκέψεις αὐτῆς καὶ τὰ αἰσθήματα.

Ἡ Σχολὴ αὕτη τυγχάνει, ἀφ' οὗ χρόνου διατελεῖ λειτουργοῦσα οὕτως ἐρρυθμῶς καὶ κανονικῶς, ἐν τῶν κοσμημάτων τῆς Αὐτοκρατορίας, μεγάλην περιποιούσα τὴν τιμὴν τοῖς ἰδρῦσασιν αὐτὴν καὶ συντηροῦσιν. Τὸ ἐν ἐνεργείᾳ πρόγραμμα αὐτῆς, ὅπερ πρό τινος ἐλίφθη ὑπ' ὄψει τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἐξετιμῆθη δικαίως, κριθὲν ὅτι κέκτηται τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα καὶ ἀνταποκρίνεται πρὸς τε τὸν καθόλου καὶ τὸν εἰδικὸν τῆς Σχολῆς σκοπόν· διότι κέντρον καὶ σκοπὸς καθολικὸς δεῖκνυται ἐν αὐτῷ ἡ ἠθικὴ μόρφωσις καὶ διαπαιδαγώγησις τῶν ἐν αὐτῇ σπουδάζόντων· εἰδικῶς δέ, ἡ πρόσκτησις τοῖς βουλομένοις ἐπαρκῶν γνώσεων, χρησίμων πρὸς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἐνὸς τῶν παραγόντων τῆς ὑλικῆς τῶν εὐημερίας, δηλονότι τοῦ ἐμπορίου. Ἡ ἔκθεσις ὡσαύτως τοῦ ἐλλογιμοῦ διευθυντοῦ κ. Λιανοπούλου καὶ ἡ λογοδοσία τοῦ κ. Δημητράκη ἐφένδη Γενιδουναῖ, ἐπιλέκτου μέλους τῆς Ἐφορίας, ὧν πρὸ μικροῦ ἠκούσαμεν, παρέστησαν ὡς ἐν κατόπτρῳ σαφῶς καὶ καθαρῶς τὴν ἐνεστῶσαν τῆς Σχολῆς κατάστασιν ὑφ' ἀπάσας τὰς πρὸς τὴν πρόοδον αὐτῆς ἀναγκαίας συνθήκας· καὶ οὕτω δικαιούνται αἱ πρὸς αὐτὴν συμ-

πάθειαι τῆς σεβαστῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως πληροῦστατα.

Δέξαι τοίνυν, ἀξιότιμος Ἐφορία, τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήριά μου ἐν ὑνόματι τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἀνθ' ὧν τοσοῦτον ἀποτελεσματικῶς ἐργάζῃ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς· ὄντως, ὡς ὀρθῶς ἐρρέθη, ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις αὐτῆς εἶναι τὸ δημιούργημα ὑμῶν. Καὶ σύ, ἐλλόγιμε διευθυντά, μεθ' ἅπαντος τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου, δέξαι τὰ θερμὰ καὶ δίκαια συγχαρητήριά μου· διότι ἄνευ ἐπιδεξίου οἰακοστροφῆς, ἄνευ ἀκαμάτων καὶ ἰκανῶν σκαπανέων, πῶς ὁ ἀγρὸς οὗτος ἠδύνατο ἵνα παράσχη τοιαύτην πλουσίαν συγκομιδὴν; Ὑμεῖς δέ, φίλτατοι, οἵτινες τὸν δόλιχον τῶν σπουδῶν ὑμῶν αἰσίως διεξεπεραιώσατε, ἐλάβετε ἤδη τὸν τῆς νίκης στέφανον· ἀλλὰ μηδὲν ἄλλο διαλάθη ὑμᾶς ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εἰς τὸν κοινωνικὸν ἀποδύεσθε ἀγῶνα.

Πολλὰ ἐδιδάχθητε ἐν τῇ ἐκθρεψίσει ὑμᾶς ταύτη Σχολῇ· ἀλλ' ἐν τοῖς πολλοῖς δύο τινὰ ἰδιαζόντως ἐμελετήσατε· πρῶτον, ὅτι ἄνευ ἠθικοῦ βίου εὐδαιμονία οὐχ ὑπάρχει· καὶ δεύτερον ὅτι ἐν τῶν πρὸς τοῦτον ἐπιτηδείων μέσων τυγχάνει καὶ ἡ διηνεκῆς ὑλικὴ ἐργασία, ἣν μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος διάνοιοι ἐκίρυσαν καὶ ὁ νεώτερος πολιτισμὸς ἐχειραφέτησεν. Τὸ ἀγαθὸν τοίνυν διὰ παντὸς τοῦ βίου ποιεῖτε καὶ ἐργάζεσθε ἀεννάως διότι ἡ ὑλικὴ ἐργασία ἐπὶ ἠθικῶν βάσεων ἐφεδραζομένη στοιχεῖον τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ τυγχάνει. Κατόπιν τούτων πάντων εὐχόμενος τὰ κρεῖττω τῇ Σχολῇ διαβεβαίω ὅτι

θεωρῶ καθῆκόν μου ὅπως γένωμαι πιστὸς διερμηνεὺς τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ ὑπουργῷ τῆς Παιδείας τῶν ἐντυπώσεων, ἃς μοὶ ἐνεποίησαν τὰ σήμερον οὕτω πανηγυρικῶς τελεσθέντα.

Ἄλλὰ, σεβαστόν, μουσοτραφεὲς καὶ φιλόμουσον ἀκροατήριον, πρὶν ἢ ἀποχωρισθῶμεν ἀποκομίζοντες τὰς θυμυδεστέρας ἀναμνήσεις, ἐν ἱερὸν ἔτι ὑπολείπεται ἡμῖν πρὸς ἐκπλήρωσιν καθῆκον, ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὸ κατέχον διηνεκῶς τὰς καρδίας ἡμῶν αἶσθημα. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ ζωνρὰ ἐκφρασις καὶ ἡ τρανὴ ἐκδήλωσις ὑπερεκχειλιζούσης εὐγνωμοσύνης.

Ὁ παντεπόπτης Θεὸς ὑπὸ τὴν σκέπην Αὐτοῦ ἐτάξατο ὄμμα πατρικόν, ὅπως τῷ φωτὶ Ἐκείνου περιλαμπόμενον ἐπιβλέπῃ ἐφ' ἡμᾶς. Τὸ πατρικὸν τοῦτο καὶ ἄγρυπνον ὄμμα ἐστὶν ὁ σεπτὸς ἡμῶν Σουλτάνος. Ἄνευ διακρίσεως ψυχῆς καὶ θρησκευματος, πάντων τῶν λαῶν Αὐτοῦ κίδεται καὶ φροντίζει, ἀργαῖν εὐδαιμονίαν τοῦ Κράτους τὴν εὐδαιμονίαν ἐκείνων λογιζόμενος. Αἱ μεγάλοι καὶ καλῶς διοργανωμένοι τῆς Αὐτοκρατορίας σχολαὶ τόσοι σμάραγδοι θεωροῦνται τὸν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Αὐτοῦ θρόνον λαμπρύνοντες. Τὸ ἱερὸν τοῦτο τοίνυν καθῆκον ἐκπληροῦντες προσκαλῶ ὑμᾶς ἵνα συνενώσωμεν τὰς φωνὰς ἡμῶν καὶ ὁμοθυμαδὸν ἐπιβοήσωμεν: Ζήτω ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης, ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ. Ζήτω ὁ φιλόμουσος καὶ φιλόλαος ἡμῶν Μονάρχης. Ζήτω Σουλτὰν Χαμίτ Χὰν ὁ Β'.

Δ'.
ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ

ΑΥΤΟΥ ΘΕΙΟΤΑΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ Ε'.

Εὐγενὲς καὶ φιλόμουσον ἀκροατήριον.

Αὐτίκοι γενόμενοι τῶν κατὰ τὴν παροῦσαν ἐνιαύσιον περίοδον ἀόκνως καὶ τελεσφόρως πάνυ ἐνεργηθέντων καὶ διαπραχθέντων ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ, καὶ κατιδόντες ὅτι ὁ σπόρος τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς καρποφορίας ἀφειδῶς ἐγκατασπαρεῖς ἐν τῇ πνευματικῇ ταύτῃ ἀρούρῃ, καὶ ἐπιμελῶς καλλιεργηθεὶς ἀπὸ νῦν ἐν μὲν πεντήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν, καὶ τῇ Ἀποστολικῇ ῥήτρῃ **ἀπόδοτε τῷ τὸν ὄροον τὸν ὄροον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν** στείχοντες, ἀποδίδομεν τοῖς τε ἀξιοτίμοις ἐφόροις, τοῖς μετὰ σπουδῆς καὶ αὐταπαρνήσεως τὸ τῆς ἐποπτείας καθῆκον ἄριστα ἐπιτελέσασι, καὶ τοῖς ἔλληγοις κυρίοις Διευθυντῇ καὶ Καθηγηταῖς, τοῖς μετ' ἀφοσιώσεως τὸ ἑαυτῶν καθῆκον ἐκπληρώσασι ἐπ' ἀγαθῷ τῆς σχολῆς ταύτης, τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ τὸν φόρον τῆς τιμῆς, ἥτις παρομαρτεῖ καὶ πα-

ρακολουθεῖ πάντοτε τοὺς ἐργάτας τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἔργων, ὅσα μάλιστα ἀφορῶσι τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ τὴν ἠθικὴν εὐημερίαν, καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας παρασκευάζουσι. Δόξα καὶ τιμὴ παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν.

Τὸ καθ' ἡμᾶς χαίρομεν καὶ ἀγαλλόμεθα τὴν ψυχὴν, ἐπὶ τῇ προόδῳ καὶ εὐημερίᾳ παντὸς μὲν ἐκπαιδευτηρίου ἐν γένει, ἰδιάζουσαν ὅμως εὐφροσύνην αισθανόμεθα ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ἐπὶ τῇ εὐημερίᾳ καὶ προκοπῇ τοῦ Σπουδαστηρίου τούτου, ὅπερ ἐξ αὐτῶν τῶν κόλπων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας προελθόν, καὶ εἰς ἱερὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν χῶρον φιλοξενηθέν, ἐπ' εὐλογίαις Αὐτῆς, νεαρὸν τέως, ἠνδρώθη ἥδη, καὶ εἰς καλλίκομον καὶ καλλίκαρπον ἀνψύθη δένδρον, τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ μερίμνῃ τῆς ἀριζήλου χορείας τῶν μεγαλεμπόρων ὁμογενῶν, καὶ ὡς φάρος τιλαυγῆς, ἐναμίλλως καὶ παραλλήλως ἀνψύμενος, καὶ ἀντιμετωπίζων τὸν ἕτερον, κατὰ τὴν χάριεσαν ταύτην νῆσον, ἰσύχως καὶ ἐν ἡρεμίᾳ φωτίζει καὶ καταρτίζει τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ κερδῶου Ἑρμοῦ, ὥσπερ ἐκεῖνος τοὺς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἀμφότεροι δὲ ἀναντιρρότως ἐξεικονίζοντες τὸν ἀδιάρρηκτον σύνδεσμον Γένους καὶ Ἐκκλησίας, ἐξυπηρετοῦσι τὸ συναμψότερον.

Δράξασθε τοίνυν παιδείας οἱ ἐν αὐτῷ φοιτῶντες, καὶ τὴν ἠδύτητα καὶ ἀξίαν τῶν γραμμάτων γενόμενοι, ἀρδεύετε τὴν ψυχὴν ὑμῶν, ἀκορέστως ποτίζοντες αὐτὴν διὰ τῶν ναμάτων τῆς τε προγονικῆς ἡμῶν σοφίας, καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν θείας, καὶ πλουτίζοντες τὸν μὲν νοῦν ὑμῶν διὰ σοφῶν διδαγ-

μάτων καὶ γνώσεων, τὴν δὲ καρδίαν ἡμῶν μορφοῦν-
τες καὶ ἐθίζοντες πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀρε-
τὴν, διότι γνῶσις ἀληθείας, καὶ ὑγιῆς, καὶ ἠθικότης
καὶ ἀρετὴ, θεωρία καὶ πράξεις, κατὰ τε τὸν ὀρθὸν
ἀνθρώπινον λόγον, καὶ κατὰ τὸν ἀψευδῆ θεῖον καὶ
ἐξ Ἀποκαλύψεως, ἀποτελοῦσι τὴν ὅλην ἀξίαν καὶ
τὸν ἀληθῆ ἐπὶ γῆς προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Τού-
των στοχαζόμενοι βαίνετε πρὸς τὸ τέρμα τῶν σπου-
δῶν ὑμῶν καὶ παρασκευάζετε ἑαυτοὺς χρῆσιμους
τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀξίους τῶν εὐ-
χῶν καὶ εὐλογιῶν Αὐτῆς.

Ἑμεῖς δέ, φίλτατα τεκνία, οἱ τὸν δόλιχον τῆς μα-
θήσεως διαδραμόντες, καὶ εἰς τὸ τέρμα τῶν σπουδῶν
ὑμῶν καταφθάντες, καὶ ἀπὸ τοῦ σταδίου τῆς μελέ-
της καὶ θεωρίας εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐνεργείας καὶ
πράξεως ἀποδύμενοι, γνῶτε ὅτι πρόκειται ὑμῖν
ἄγῶν δυσχερέστερος, ἄγῶν κατὰ ποικίλων δυσχε-
ρειῶν, πάλιν κατὰ τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπάτης, κατὰ
τοῦ σκότους, καὶ τῆς πονηρίας τοῦ αἰῶνος τούτου·
ἀλλ' ὑμεῖς στήκετε ἐν οἷς, ἐδιδάχθητε καὶ ἐπιστώ-
θητε, κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, καὶ τὴν πίστιν, καὶ
τὴν εὐσέβειαν τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ φιλοτιμηθῆτε
ἵνα ἐκάστοτε ἐφαρμόζητε ἐν τῷ βίῳ ὑμῶν καὶ ταῖς
πράξεσι, τὰς ὑγιεῖς ἀρχάς, ἃς ἐδιδάχθητε ἐν τῷ ἱε-
ρῷ τούτῳ περιβόλῳ, τὰς ἀρχὰς τῆς ὀρθῆς πίστεως,
τῆς εὐσεβείας, τῆς σωφροσύνης, τῆς τιμιότητος καὶ
παντὸς ἐν γένει καλοῦ κάγαθοῦ, ὅπως καὶ ὑμᾶς αὐ-
τοὺς τιμήσητε, καὶ τὸ ὄνομα τῆς Σχολῆς ταύτης,
τῆς πνευματικῆς ὑμῶν τροφῆς, δοξάσητε, καὶ ἄξια
καὶ περίβλεπτα ἀναδειχθῆτε τέκνα τοῦ τε ἡμετέρου

γένους καὶ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις διὰ τῶν
ἐμῶν χειρῶν καταστέφουσα ὑμᾶς σήμερον διὰ τῶν
εὐχῶν Αὐτῆς καὶ εὐλογιῶν, παρέχει ταύτας ἐφ' ὅδιον
ἐν τῷ νέῳ ὑμῶν σταδίῳ, καὶ ἐν παντὶ τῷ ἐφεξῆς
ὑμῶν βίῳ, εἰς προκοπὴν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καὶ
τῷ Θεῷ εὐαρέστῳ.

Σημ.— Ἀνεγνώσθησαν τῇ 18ῃ Ἰουνίου 1889, ἡμέρα τῆς
ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς ἀποφοιτήσασιν κατὰ τὸ ἔτος
τοῦτο μαθηταῖς.

SISMANOGLIO
MEGARDO